

Dictamen núm. 14/2021 relatiu a l'avantprojecte de llei de cooperació per a la transformació global

Atès el que disposa l'article 2, núm. 1, lletra a, incís primer, de la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i l'article 30 del Decret 67/2010, de 28 de maig, pel qual s'aprova el Reglament que regula l'organització i el funcionament, el Consell Econòmic i Social emet el següent:

DICTAMEN

I. Antecedents

Primer. El dia 8 d'octubre de 2021 es registra d'entrada en el Consell Econòmic i Social (CES) la sol·licitud de dictamen de la Conselleria d'Afers Socials i Esports relativa a l'avantprojecte de llei de cooperació per a la transformació global.

Segon. El dia 18 d'octubre de 2021 s'anuncia l'entrada de la sol·licitud als consellers del CES.

Tercer. L'expedient tramés al CES consta de la següent documentació:

1. Consulta pública prèvia sobre la proposta d'elaboració d'un avantprojecte de llei de cooperació per a la transformació global.
2. Resolució de la consellera d'Afers Socials i Esports per la qual se sotmet a consulta pública prèvia la proposta d'elaboració d'un avantprojecte de llei de cooperació per a la transformació global.
3. Certificat emès per la cap del Negociat de la Direcció General de Participació i Voluntariat, de la Secretaria Autonòmica de Memòria Democràtica i Bon Govern-

Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització, relatiu al tràmit de consulta pública prèvia.

4. Diligència de la cap del Departament Jurídic de la Conselleria d'Afers Socials i Esports relativa a les al·legacions aportades durant el tràmit de consulta pública prèvia.
5. Memòria d'anàlisi d'impacte normatiu (primera versió).
6. Resolució de la consellera d'Afers Socials i Esports per la qual s'inicia el procediment d'elaboració de l'avantprojecte de Llei de cooperació per a la transformació global.
7. Tràmit d'audiència a les conselleries de l'administració autonòmica, per mitjà de les secretaries generals, als consells insulars, als ajuntaments, mitjançant la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears, a la Universitat de les Illes Balears i resta d'entitats interessades.
8. Resolució de la consellera d'Afers Socials i Esports per la qual se sotmet al tràmit d'informació pública l'avantprojecte de Llei de cooperació per a la transformació global (BOIB núm. 101, de 29 de juliol de 2021).
9. Durant els tràmits d'audiència i d'informació pública han presentat observacions les entitats següents:
 - Direcció General de Política Lingüística.
 - Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.
 - Consell Insular d'Eivissa.
 - Consell Insular de Menorca.
 - Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears.
10. Certificat emès per la cap de Negociat de la Direcció General de Participació i Voluntariat, de la Secretaria Autonòmica de Memòria Democràtica i Bon Govern-

Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització, relatiu a la publicació a la pàgina web de participació ciutadana, de l'enllaç al tràmit d'audiència i informació pública.

11. Esborrany de l'avantprojecte de Llei de cooperació per a la transformació global.

12. Ofici de la consellera d'Afers Socials i Esports, en virtut del qual sol·licita el dictamen preceptiu al Consell Econòmic i Social de les Illes Balears.

Quart. D'acord amb el procediment aplicable, la Comissió de Treball de l'Àrea Social elabora una proposta de dictamen que és elevada a la Comissió permanent. Aquest òrgan, aprova finalment el dictamen el dia 11 de novembre de 2021.

II. Contingut de l'avantprojecte de llei

I. L'avantprojecte de llei tramés per a dictamen consta d'una part expositiva (exposició de motius), una part dispositiva composta per 37 articles dividits en quatre títols i una part final formada per dues disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i dues disposicions finals.

L'exposició de motius ens recorda que la primera Llei de cooperació al desenvolupament de les Illes Balears es va aprovar el 2005 amb l'objectiu de regular l'àmplia tradició i experiència de les Illes en solidaritat internacional i de formalitzar la corresponsabilitat de l'Administració pública autonòmica en aquesta matèria. A continuació, ens indica com el nostre marc normatiu, però, no comença amb la Llei de 2005. A l'àmbit estatal, la Constitució Espanyola del 1978 recull en el preàmbul la voluntat de col·laborar en l'enfortiment d'unes relacions pacífiques i d'una cooperació eficaç entre tots els pobles de la Terra. A més, la Llei 23/1998, de 7 de juliol, de cooperació internacional per al desenvolupament, parla de la cooperació descentralitzada com l'expressió solidària de les societats. En qualsevol cas, hem

de tenir present que l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears estableix en l'article 105 que els poders públics de les Illes Balears han de vetllar per fomentar la pau, la solidaritat, la tolerància, el respecte dels drets humans i la cooperació per al desenvolupament amb els països i les poblacions estructuralment menys desenvolupats, amb la finalitat última d'erradicar la pobresa.

Pel que fa als motius que justifiquen la necessitat d'aquest avantprojecte de llei, l'exposició de motius de la norma fonamenta la seva necessitat en el fet que l'Agenda Balear 2030, presentada l'any 2019, i la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, concreten en el territori de les nostres Illes les polítiques que han de conduir a la consecució dels ODS. Seguidament, continua explicant l'exposició de motius, l'aprovació de l'Acord de París, en el Conveni Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, per combatre el canvi climàtic i impulsar mesures i inversions per a un futur amb baixes emissions de carboni, resilient i sostenible, té com a objectiu principal mantenir l'augment de la temperatura d'aquest segle per davall dels 2°C i reforçar la capacitat per afrontar els impactes del canvi climàtic, els quals sabem que tendran efectes devastadors en les poblacions més empobrides del nostre planeta. En conclusió, aquests i altres pactes nacionals i internacionals, com el Pacte de la Política Alimentària Urbana de Milà (2015), la Declaració de Mèrida (2017) i tots els tractats internacionals de drets humans d'ençà del 1965 ens marquen clarament la tasca que hem de continuar impulsant des de la cooperació de les Illes Balears.

Finalment, es fa referència com aquest avantprojecte s'ajusta als principis de bona regulació prevists a l'article 49 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears.

II. Pel que fa a la part dispositiva del projecte normatiu, tal i com hem dit abans, aquesta s'estructura en quatre títols diferents:

El Títol I *Disposicions generals* regula l'objecte i finalitat de l'avantprojecte de llei, que és establir i regular el règim jurídic de la política de cooperació per la transformació global de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i dels ens que integren el sector públic autonòmic. A continuació, determina l'àmbit d'aplicació, els principis que han d'orientar la política de cooperació per a la transformació global, els diferents enfocaments i els àmbits estratègics de la cooperació de les Illes Balears.

El Títol II *Planificació, modalitats, instruments i organització de la política de cooperació per a la transformació global* es refereix a la planificació, modalitats, instruments i organització de la política de cooperació. A partir de la revisió participada que s'ha fet per elaborar aquesta llei, s'ha vist que la lògica de planificació *ex ante* utilitzada fins ara, en la qual les decisions principals s'adoptaven a l'inici d'un procés de planificació de quatre anys de durada, no permetia adaptar-se i ajustar-se a una realitat dinàmica i complexa, que precisa més flexibilitat.

El Títol III *Dels recursos disponibles i dels subjectes de la política de cooperació per a la transformació global* fa referència als recursos disponibles i als subjectes de la política de cooperació de les Illes Balears per a la transformació global. El reconeixement dels agents que fan cooperació a les Illes Balears, a més de la necessitat de generar noves aliances amb nous agents per a la transformació global, marquen el gruix d'aquest apartat. Igualment fonamentals esdevenen els agents internacionals, amb atenció especial als del Sud, perquè el seu protagonisme creixent serà un dels indicadors que mostren que hem avançat en una política de cooperació més horitzontal i participativa.

El Títol IV *El Registre d'organitzacions no governamentals de les Illes Balears* reconeix el registre d'organitzacions no governamentals de les Illes Balears, prèviament regulat pel Decret 15/2018, de 8 de juny, del règim especial de les ajudes a l'exterior en matèria de cooperació

per al desenvolupament i solidaritat internacional i del Registre d'organitzacions no governamentals de desenvolupament de les Illes Balears.

III. Quant a la part final, aquesta es troba formada per dues disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i dues disposicions finals.

En primer lloc, pel que fa a les disposicions addicionals, la primera fa referència a les aportacions previstes als plans operatius anuals que aprovi el Govern de les Illes Balears que es prevegin assignar anualment a les institucions que integren els ens locals de les Illes o a les organitzacions que els representen, i la segona disposa que els procediments mitjançant els quals es duguin a terme cessions gratuïtes amb fins de cooperació internacional de qualssevol béns per l'Administració de la Comunitat Autònoma o les entitats del sector públic autonòmic a entitats públiques o privades sense finalitat de lucre requeriran, necessàriament i amb caràcter previ, el vistiplau de la conselleria competent en matèria de cooperació per a la transformació global.

A continuació, la disposició transitòria única de l'avantprojecte preveu d'una banda, que una vegada entri en vigor aquesta llei, el Consell de Cooperació establirà el procediment per a redactar-ne i aprovar-ne els àmbits estratègics, a més de la seva estructura, i de l'altra, que dins el primer semestre de l'any 2023, en vèncer el pla director vigent, el Consell de Cooperació ha d'aprovar els àmbits estratègics de la cooperació de les Illes Balears.

La disposició derogatòria única estableix que queden derogades totes les disposicions de rang igual o inferior que s'oposin al que disposa aquesta llei i, en particular la Llei 9/2005, de 21 de juny, de cooperació al desenvolupament.

Ja per acabar, pel que fa a les disposicions finals, la primera disposa que en relació amb el Decret 15/2018, de 8 de juny, del règim especial de les ajudes a l'exterior en matèria de cooperació per al desenvolupament i solidaritat internacional i del Registre d'organitzacions

no governamentals de desenvolupament de les Illes Balears, la conselleria competent en matèria de cooperació per a la transformació global disposa d'un termini de dotze mesos per adaptar aquest Decret a la nova Llei, i la segona determina la seva entrada en vigor, que serà a partir de l'endemà de la publicació al *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

III. Observacions generals

Primera. L'objectiu general de la cooperació internacional per al desenvolupament és contribuir a erradicar la pobresa, les seves manifestacions i les causes que la produeixen en els països en vies de desenvolupament, i contribuir a promoure un desenvolupament humà integral en aquests països.

La política de cooperació internacional per al desenvolupament s'emmarca en els actes normatius d'organitzacions internacionals, com l'Organització de les Nacions Unides (ONU), l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE) i la Unió Europea. Un bon exemple d'aquests actes són els acords adoptats en la Conferència de Nacions Unides a Copenhaguen sobre Desenvolupament Social, el 1995, de destinar un 20% de la Ajuda Oficial a al Desenvolupament per a projectes socials, amb el fi que la cooperació per al desenvolupament tingui un impacte real en l'erradicació de la pobresa i les seves causes, l'Acord de París, que és un tractat internacional sobre el canvi climàtic jurídicament vinculant, el qual va ser adoptat per 196 parts en la COP21 a París, el 12 de desembre de 2015 i va entrar en vigor el 4 de novembre del 2016, o el Pacte de la Política Alimentària Urbana de Milà, també de l'any 2015, document que fa una crida perquè s'apliquin sistemes alimentaris sostenibles que fomentin l'accessibilitat d'aliments saludables per als habitants de les ciutats, la protecció de la diversitat biològica i la reducció de el malbaratament d'aliments.

Això no obstant, el full de ruta més clar que tenim actualment en aquest sentit és l'Agenda 2030, que l'Assemblea General de les Nacions Unides aprovà el 2015 com un pla d'acció en

favor de les persones, el planeta, la prosperitat, la pau i les aliances. L'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, integrada per 17 objectius i 169 metes, constitueix el marc per a totes les polítiques de cooperació i desenvolupament, per als instruments de finançament i per les aliances a nivell mundial, estatal, autonòmic i local, així com han de ser-ho aquelles agendes que s'aprovin en futures cimeres mundials de Nacions Unides per reafirmar compromisos anteriors i adoptar nous objectius a partir dels èxits dels objectius de Desenvolupament Sostenible. Fa possible una oportunitat excepcional a les comunitats i autoritats locals, regionals i internacionals de treballar juntes sobre bases noves i innovadores, centrades en els drets humans dels pobles i que promouen la governança a diversos nivells i el desenvolupament territorial.

L'Agenda 2030 inclou i descriu extensament els ODS, un autèntic full de ruta de referència que guiarà durant els propers anys tots els esforços pel desenvolupament i la sostenibilitat del planeta. Afrontar un context més complex, estructural i interdependent requereix un enfocament diferent a nivell global, molt més integrador, coherent i ampli. I això és el que presenta l'Agenda 2030: una nova visió del desenvolupament amb voluntat transformadora, amb 17 ODS i 169 metes que l'articulen, íntimament interconnectats i relacionats, un marc de mitjans d'implementació i un mecanisme per al seguiment i la revisió. Espanya, com a país signant, ha adquirit un compromís polític per al compliment de l'Agenda 2030 i les seves ODS, no només a nivell global sinó també a les seves polítiques i actuacions nacionals.

En l'àmbit de la Unió Europea, la política de cooperació al desenvolupament i l'ajuda humanitària és una competència compartida entre la Unió Europea i cadascun dels Estats Membres, i ocupa un lloc central en les polítiques exteriors de la Unió. En aquest sentit, el capítol XX de el Tractat constitutiu de la Unió Europea, que regula la cooperació per al desenvolupament de la Comunitat, complementària dels Estats membres, així com els acords i normes derivats de la mateixa, i especialment la nova política de cooperació per al

desenvolupament de la Unió Europea, es planteja l'erradicació de la pobresa com a centre d'aquesta política i estableix un marc comú en l'àmbit europeu a l'ajuda als països en desenvolupament.

En aquest ordre de coses, el Comitè Econòmic i Social europeu, mitjançant el dictamen relatiu a la *«Política comunitària d'immigració i de cooperació amb els països d'origen per afavorir el desenvolupament»* de l'any 2008, va realitzar una nova contribució a la política d'immigració de la Unió Europea incorporant una nova perspectiva: la cooperació amb els països d'origen per afavorir el seu desenvolupament. D'aquesta manera, el CESE va indicar que la política de cooperació per al desenvolupament té per objectiu la lluita contra la pobresa i que totes les persones tinguin una vida digna. Tot i que no pretén directament ni impulsar ni frenar els moviments migratoris, lluitant contra la pobresa i les desigualtats, pot contribuir a reduir les causes que impulsen a l'emigració no voluntària. A continuació, destacà el fet que la Unió Europea ha de promoure que els països receptors realitzin polítiques públiques de formació i ocupació en col·laboració amb els interlocutors socials i les organitzacions de la societat civil. Aquestes polítiques són claus per al desenvolupament, al costat de la promoció de la pau i el bon govern. Més endavant, en el dictamen 2019/C228/06, sobre *«Escollir els ciutadans d'Europa per un futur sostenible (Sibiu i més enllà)»*, davant l'acceleració del canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, altres riscos mediambientals i el fracàs col·lectiu a l'hora d'aplicar polítiques eficaces són també una important amenaça per a la població, l'economia i els ecosistemes d'Europa, es va demanar una estratègia sòlida de la Unió Europea per a la implementació de la Agenda 2030, ja que les societats més equitatives obtenen millors resultats mediambientals i tenen una major capacitat d'augmentar la seva sostenibilitat.

Altrament, pel que fa a l'àmbit estratègic de la cooperació, entenem que resulten molt rellevants les propostes que apareixen al dictamen sobre la *«prospectiva econòmica, social i mediambiental de les societats de les Illes Balears a l'horitzó 2030»*, emès per aquest

Consell, on es destaca la necessitat d'una aposta estratègica per a la sostenibilitat de la nostra societat i de les seves institucions, i a la vegada, permetre fer visible el paper de les regions en el disseny de la construcció europea sostenible que desitjam, i el paper facilitador que pot jugar aquest Consell en el marc de l'objectiu 17 dels ODS per crear ponts, marcs de debat i espais de seguiment entre els diferents agents econòmics i socials de les Illes i les administracions públiques entorn de la implementació dels 17 ODS de l'Agenda Mundial a les Illes Balears. El full de ruta i les diferents propostes contemplades en el dictamen del CES, comparteixen la filosofia de la visió global sobre el paper de la ciutadania de les Illes i els objectius de la cooperació que es senyalen a l'avantprojecte de Llei.

D'altra banda, cal remarcar també la importància de les recomanacions del dictamen del Comité Europeu de les Regions relatiu a la insularitat mediterrània (2020/C 440/19), promogut pel govern de les Illes Balears, que reconeix la seva condició fronterera entre Europa i Àfrica, pel que demana als Estats membres, de la Comissió Europea i de la Unió per la Mediterrània, es tingui en compte les illes de la conca en el desenvolupament i la implementació de la política europea de veïnatge, la qual cosa ressalta que una sòlida cohesió territorial entre les illes europees de la Mediterrània contribuirà també a reforçar la posició fronterera de la Unió, oferint a més una sòlida contrapart per enfortir la cooperació amb els territoris dels socis mediterranis de la UE; i finalment reclama a la Comissió Europea l'adopció d'un pla estratègic pluriennal per al desenvolupament sostenible a nivell econòmic, social i mediambiental de les illes europees mediterrànies, així com un enfocament coherent a nivell de la política europea de veïnatge i el partenariat Euromediterrani, referències a les quals es podria fer referència en la part expositiva de la norma. El CES considera que un àmbit estratègic de la política de cooperació de les Illes Balears, hauria de ser la cooperació amb els països de la riba Sud de la Mediterrània, atesa la problemàtica conjunta a tots nivells que compartim. En especial disminuir la bretxa de diferències de renda entre les dues ribes.

Segona. A nivell estatal, aquest esperit es va reflectir en la Llei 23/1998, de 7 de juliol, que regula la cooperació internacional per al desenvolupament, que va suposar un marc de planificació i una referència per orientar les polítiques de cooperació a el desenvolupament a tot el territori nacional, en la qual es fixaren els principis, objectius i prioritats que han de respectar les diferents administracions públiques en el marc de les respectives competències de cooperació que afecten els països en vies de desenvolupament.

L'esmentada llei espanyola de cooperació va suposar una important regulació en aquesta matèria, a l'establir en un únic text normatiu el conjunt de mesures i instruments que han anat configurant la política espanyola de cooperació per al desenvolupament, alhora que estableix que la cooperació per al desenvolupament que es realitzi des de les comunitats autònomes i les entitats locals, com a expressió solidària de les seves respectives societats, ha d'inspirar-se en els principis objectius i prioritats establertes en la mateixa llei. Així mateix, determinà que l'acció d'aquestes entitats en la cooperació per al desenvolupament, es basa en els principis d'autonomia pressupostària i autoresponsabilitat en el seu desenvolupament i execució, havent de respectar les línies generals i directrius bàsiques de la política espanyola de cooperació internacional per al desenvolupament que s'estableixi pel Congrés dels Diputats, i el principi de col·laboració entre administracions públiques pel que fa a l'accés i participació de la informació i màxim aprofitament dels recursos públics.

Pel que fa a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, la primera llei de cooperació al desenvolupament de les Illes Balears es va aprovar el 2005 amb l'objectiu de regular l'àmplia tradició i experiència de les Illes en solidaritat internacional i de formalitzar la corresponsabilitat de l'Administració pública autonòmica en aquesta matèria, va permetre recollir, ordenar i reglamentar l'àmplia tradició i experiència d'associacions, voluntariat, entitats socials i persones que solidàriament des de feia anys venien treballant des de les Illes Balears per contribuir a l'erradicació de la pobresa al món.

Tercera. El IV Pla Director de la Cooperació al Desenvolupament 2020-2023, va ser aprovat pel Consell de Cooperació el 27 de gener de 2020 i tramès al Consell de Govern, que el va validar el dia 7 de febrer de 2020, proposa definir el seu marc estratègic seguint les directrius marcades a nivell estatal (mitjançant el V Pla Director de la Cooperació Espanyola 2018-2021), europeu (amb el nou Consens Europeu sobre Desenvolupament revisat l'any 2017) i internacional (d'acord amb els ODS marcats en l'Agenda 2030 de les Nacions Unides), amb el reconeixement i la promoció del valor diferencial i transformador de la cooperació descentralitzada de les Illes Balears, i té com a objectiu primordial promoure el desenvolupament humà sostenible mitjançant una política de cooperació que contribueixi a l'erradicació de la pobresa i a la defensa dels drets fonamentals de les persones.

Aquest Pla Director pretén construir les prioritats de la cooperació de les Illes Balears a partir de l'alineació amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i definir el seu contingut per respondre a les fites que s'hi estableixen. Per això, tot i que les prioritats sectorials s'associaran amb objectius concrets, es farà un exercici per orientar les actuacions des d'una perspectiva integral, en consonància amb el que marca l'Agenda 2030, per incidir sobre les necessitats identificades, tenint sempre present la indivisibilitat dels 17 ODS. Per mitjà d'aquest Pla Director, es prioritzen els sectors d'intervenció següents, que es relacionen amb els ODS corresponents: Dret als serveis socials bàsics: salut, educació i aigua i sanejament, desenvolupament local i dinamització de les economies comunitàries, Drets humans i equitat de gènere i protecció del medi ambient i la biodiversitat, i lluita contra el canvi climàtic.

En relació amb els recursos destinats en matèria de cooperació per al desenvolupament, les dades extretes del període 2016-2019 mostren l'increment progressiu del pressupost destinat a cooperació, així com la diferència entre la despesa prevista i la que finalment s'ha executat. Així, l'any 2016 es varen destinar 4.151.466 €, dels quals, es varen executar

finalment 3.878.074 €, mentre que l'any 2019 es varen destinar per a cooperació 6.036.099 €, dels quals es varen executar finalment 5.778.525 €.

Pel que fa a les actuacions de cooperació al desenvolupament durant el període 2016-2019, els tres principals sectors d'intervenció s'han centrat en la defensa dels drets de les dones (26 %), el desenvolupament local per a la reducció de la pobresa (23 %) i l'educació i la formació (22 %). Els projectes destinats a la dotació d'aigua potable i al sanejament bàsic han suposat el 13 % del pressupost destinat a cooperació; els enfocats a la promoció de la salut, l'11 %, i, finalment, el 5 % s'ha destinat a la defensa de la democràcia i el poder local entre la població destinatària dels països socis. D'aquestes actuacions, el 93 % s'han dut a terme mitjançant subvencions a les entitats de les Illes Balears.

Per concloure, respecte a les actuacions en les diferents àrees geogràfiques, es manté la tendència històrica de concentrar les accions als països de l'Amèrica Llatina, principalment a Guatemala, Bolívia i El Salvador. D'altra banda, a l'Àfrica subsahariana, s'ha accentuat la cooperació amb el Senegal i, a la Mediterrània, es continua donant suport de manera prioritària a la població palestina.

Quarta. El Consell Econòmic i Social de les Illes valora de manera positiva l'avantprojecte de Llei tramés per a dictamen, ja que posa de manifest el compromís i la solidaritat de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears amb les persones i les societats dels països empobrits i menys desenvolupats, a través de l'articulació normativa d'un sistema integral i estable per a la realització de la cooperació internacional per al desenvolupament que possibilitarà que la mateixa es realitzi en condicions que garanteixin una utilització dels recursos basada amb la màxima eficàcia i eficiència.

Aquesta valoració positiva de l'avantprojecte de Llei de cooperació per a la transformació global es fonamenta en diverses consideracions que segons el parer d'aquest òrgan de consulta és convenient ressaltar de forma expressa.

En primer lloc, perquè tant des del punt de vista estructural com de contingut, l'avantprojecte de Llei que es dictamina s'incardina de forma coherent en el sistema establert per la legislació estatal constituïda bàsicament per la Llei 23/1998, de 7 de juliol, de cooperació internacional per al desenvolupament, i pel Reial Decret 519/2006, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Estatut del Cooperant, al mateix temps que contempla les peculiaritats i potencialitats derivades de l'autonomia política i organitzativa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

A continuació, un altre de les qüestions que cal destacar és el fet que l'avantprojecte de Llei ofereix una resposta adequada des del punt de vista procedimental a les necessitats de flexibilitat i adaptabilitat que les actuacions en matèria de cooperació internacional requereixen d'una cobertura legal que permet la seva plena integració en l'ordenament jurídic autonòmic, com ara, les especialitats que preveu l'article 20.3 en el règim de subvencions, que permet que aquestes quanties siguin abonades anticipadament al cent per cent i sense necessitat de constitució de garanties, tret que les bases reguladores específiques n'estableixin el contrari, i que en el cas de subvencions pluriennals, no serà obstacle per a la bestreta de l'annualitat en curs la no justificació completa de l'annualitat anterior, sempre que el percentatge d'execució justificat superi el que es determini en les bases reguladores, i sense perjudici de la justificació necessària de l'actuació subvencionada a la seva finalització, en la forma establerta en les bases reguladores i en la convocatòria.

També mereix una valoració positiva el reconeixement explícit de la Universitat de les Illes Balears com agent de cooperació per a la transformació global, reconeixement que es fa extensiu a les seves entitats dependents i als centres de recerca públics, als quals se'ls reconeix un paper clau en la formació, la investigació, la generació i la transferència de coneixements dins l'objecte i finalitats d'aquesta Llei, com també en la cooperació i l'educació per a la transformació social en l'àmbit universitari.

Una de les modificacions més rellevants que incorpora la proposta normativa en relació amb la legislació vigent és la que fa referència a l'aprovació del Pla estratègic (abans anomenat Pla director), que és el document marc en el qual es concreten els àmbits estratègics de la cooperació de les Illes Balears a partir de les capacitats, experiències, recursos i estructures de l'Administració autonòmica, potestat que correspon d'acord amb la nova Llei al Consell de Govern (article 12.2) en lloc del Parlament de les Illes Balears, tal i com es troba configurat actualment a la Llei 9/2005, de cooperació per al desenvolupament de les Illes Balears, si bé, es preveu que un cop aprovat es doni trasllat del document al Parlament per a què aquest es pronunciï.

Ja per acabar, aquesta institució considera que també procedeix una valoració expressa el fet que l'avantprojecte de Llei pretén adaptar-se al context internacional i a l'Agenda 2030, sobretot pel que fa a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, millora la participació i la col·laboració amb les diferents ONG'S creant nous espais de coordinació i aposta de manera ferma per la participació de les entitats d'economia social en activitats de cooperació, així com fomenta la participació del personal voluntari sense excloure cap àmbit d'actuació en els quals en aquests anys s'ha consolidat la seva presència, i afavoreix que pugui promoure en altres àmbits més emergents, sense cap més limitació que les que ja es troben previstes a la Llei de Voluntariat de les Illes Balears.

Cinquena. La consellera d'Afers Socials i Esports es troba legitimada per sol·licitar aquest dictamen, amb caràcter preceptiu, d'acord amb el que disposa l'article 2.1.a) de la Llei 10/2000, de 30 de novembre, del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, i l'article 31 del Decret 67/2010, de 28 de maig, pel qual s'aprova el Reglament que regula l'organització i el funcionament.

IV. Consideracions particulars

Primera. En general, i pel que fa al procediment, aquest s'ha elaborat amb correcció i s'han seguit tots els tràmits exigits fins al moment de la sol·licitud del dictamen, amb una àmplia fase d'audiència i la possibilitat, mitjançant el tràmit d'informació pública, de la participació de tots aquells que es poguessin considerar interessats.

Segona. En relació a l'exposició de motius, aquesta ha d'indicar els motius que n'hagin originat l'elaboració, els objectius que es volen aconseguir, els fonaments jurídics habilitants en què es recolzi, els principis i les línies generals de la regulació quan siguin necessaris per a una comprensió millor del text legal, i la incidència en la normativa en vigor, amb indicació especial dels aspectes més nous.

Pel que fa a la importància de la part expositiva de les normes, com ha indicat el Tribunal Constitucional (sentència 90/2009, de 20 d'abril), tot i que els preàmbuls o exposicions de motius de les lleis no tenen valor normatiu serveixen, però, com a criteri interpretatiu de les disposicions normatives a què acompanyen per a la recerca de la voluntat del legislador, és a dir, serveixen per efectuar una interpretació finalista.

D'aquesta manera, consideram que, en general, aquesta compleix amb el seu objecte, atès que delimita la normativa vigent en la matèria; en defineix la finalitat, i justifica la necessitat de la regulació, no obstant això, es proposa afegir al punt III de l'Exposició de motius quan es parla d'espais de diàleg social i acció conjunta, fer referència a aquest Consell com a un d'aquests espais de diàleg de la societat civil.

Finalment, es recomana esmenar la referència a l'Acord de Consell de Govern de 29 de desembre de 2002, pel qual s'aproven les directrius sobre la forma i l'estructura dels avantprojectes de llei, ja que l'Acord del Consell de Govern al qual es fa referència, és de dia 29 de desembre de 2000.

Tercera. En relació al contingut de l'avantprojecte de llei, farem les següents recomanacions amb la finalitat de millorar-ne el text i la comprensió:

1.- Per començar, hem observat com determinats aspectes de l'avantprojecte de llei són millorables, com per exemple, les contínues referències que es fan tant a l'exposició de motius com a l'articulat relatives als *"països o territoris del Sud"*, les qual podrien ser substituïdes per *"països o territoris objecte d'actuacions de cooperació"*.

2.- Tot seguit, pel que fa als principis que han d'orientar la política de cooperació per a la transformació global recollits a l'**article 3** de l'avantprojecte, entenem que alguns d'ells responen més a objectius de la cooperació internacional, com ara el fet d'aconseguir *"una cooperació centrada en les persones, que impulsi el benestar i la qualitat de vida i que promogui la capacitat de les comunitats per resistir i gestionar les crisis i sortir-ne més enfortides"* (lletra b) o *"exercir una política transversal, que impliqui la participació de totes les àrees del Govern de les Illes Balears"* (lletra c).

3.- En relació amb la planificació, modalitats i instruments de la política de cooperació per a la transformació global prevists al **Capítol I del Títol II**, entenem que hauria d'existir una obligatorietat jurídica que imposi avaluar totes les actuacions en matèria de cooperació per a la transformació global, de manera singular i en conjunt, sobretot com un instrument de contribució efectiva per intentar aconseguir la finalitat proposat d'erradicar la pobresa en la mesura del possible.

4.- D'altra banda, aquest Consell es mostra partidari que el Pla estratègic respongui a un exercici de diàleg amb els diferents agents de la cooperació i altres agents vinculats tal i com determina l'**article 7.3**, no obstant això, creiem que el lloc adient per dur a terme aquest diàleg és dins el Consell de Cooperació de les Illes Balears, atès que és l'òrgan

consultiu i de participació en la definició i l'aplicació de les polítiques de cooperació per a la transformació global en l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

5.- A continuació, **L'article 10** de l'avantprojecte estableix que són instruments de la cooperació per a la transformació global, entre d'altres, la cooperació econòmica, la cooperació financera i la cooperació tècnica. En aquest sentit, atès que de la redacció de l'article es desprèn l'existència d'altres instruments de cooperació a part dels esmentats, per raons de seguretat jurídica i coherència normativa seria adient indicar tots els instruments de cooperació. Així, a títol merament exemplificatiu, la Llei 18/2017, de 14 de desembre, de cooperació i desenvolupament sostenible de la Comunitat valenciana, recull com a instruments de cooperació, a banda de la cooperació econòmica, tècnica i financera ja esmentades, l'acció humanitària, l'educació per a la ciutadania global o la formació en cooperació internacional per al desenvolupament.

6.- En un altre ordre de coses, pel que fa a la possibilitat que els empleats públics autonòmics puguin participar en tasques i actuacions de cooperació tècnica per a la transformació global promogudes directament pels òrgans i entitats que l'integren o promogudes per altres administracions públiques, prevista a **l'article 18.2**, convindria indicar de manera expressa que es tractarà d'una participació que en tot cas tindrà caràcter temporal.

7.- Seguidament, en relació amb les entitats que poden tenir la consideració d'agents balears de cooperació per a la transformació global previstes a **l'article 22**, entenem que és necessari afegir que s'ha de tractar d'entitats sense ànim de lucre.

8.- D'altra banda, quant als àmbits d'actuació de les entitats d'economia social, empreses i associacions empresarials previstes a **l'article 29**, es proposa incloure com a un d'aquests àmbits la promoció de les polítiques de prevenció, salut laboral i seguretat a la feina i el foment de la igualtat laboral entre dones i homes mitjançant l'impuls de programes que contribueixin a generar polítiques d'igualtat en l'accés a l'ocupació.

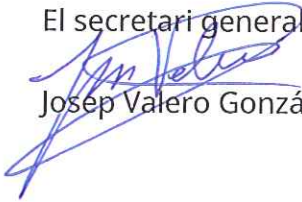
9.- Finalment, pel que fa a la consideració del personal voluntari, ens pareix redundant la definició prevista a l'**article 32** de l'avantprojecte atès que ja existeix paral·lelament una regulació legal del voluntari prevista a la Llei 11/2019, de 8 de març, del voluntariat social de les Illes Balears, per la qual cosa, ens sembla suficient que el text de la futura Llei incorpori una remissió a la normativa en vigor.

V. Conclusions

El Consell Econòmic i Social de les Illes Balears ha valorat l'avantprojecte de llei de cooperació per a la transformació global, i sol·licita al Govern que sigui receptiu a les recomanacions formulades en aquest dictamen.

Palma, 11 de novembre de 2021

El secretari general

Josep Valero González

Vist-i-plau

El president

Rafael Ballester Salvà

